

Nederlandse "vredesdelegatie" naar Genève

S a m e n v a t t i n g

De communistische Wereldvredesbeweging, die sinds jaar en dag wordt gehanteerd als willig instrument ter ondersteuning van de buitenlandse politiek van de Sowjet-Unie, heeft zeer veel aandacht besteed aan de conferentie van de ministers van Buitenlandse Zaken in Genève.

De Wereldvredesraad heeft daarbij van meet af aan propaganda gemaakt voor een topconferentie. In navolging daarvan zijn praktisch alle communistische mantelorganisaties acties gaan voeren ter propagering van een topconferentie. Zelfs het communistische Wereldvakverbond heeft in dit kader prioriteit gegeven aan een "vredesactie".

In Nederland (Amsterdam) is eind juni 1959 door de Nederlandse Vredesraad, in samenwerking met de CPN en EVC-1958, een "mobilisatieavond" georganiseerd onder het motto "Genève moet slagen". Als uitvloeisel daarvan vertrok op 11 juli 1959 een Nederlandse "vredesdelegatie" naar Genève, teneinde bij deelnemers aan de voortgezette conferentie van ministers van Buitenlandse Zaken het belang van een topconferentie te onderstrepen.

De delegatie werd uitgezonden onder auspiciën van de Nederlandse Vredesraad. Zij bestond uit A.H.A. van RIJKOM (namens de EVC-1958), E.de SMIT-KRUIJT (namens de Nederlandse Vredesraad) en mevrouw EIJL- van der ZEE (namens het Ravensbrückcomité).

De delegatieleden betoonden zich na terugkeer in Nederland zeer tevreden over hun ervaringen in Genève.

13 augustus 1959

Nederlandse "vredesdelegatie" naar Genève

Sinds april van dit jaar heeft de communistische Wereldvredesbeweging haar volle aandacht besteed aan de conferentie van de ministers van Buitenlandse Zaken in Genève. Van meet af aan werd daarbij, ter ondersteuning van de buitenlandse politiek van de Sowjet-Unie, propaganda gemaakt voor een topconferentie.

Op de bijeenkomst ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van de Wereldvredesraad (Stockholm 8-13 mei), welke door een groot aantal vooraanstaande functionarissen uit de internationale vredesbeweging werd bijgewoond, werd door alle sprekers aangedrongen op een topconferentie ter beëindiging van de koude oorlog en ter oplossing van de Duitse kwestie. De verlangens van de WVR werden voor de wereldopinie tot uitdrukking gebracht in een tot de ministers-conferentie gericht telegram.

In navolging van de WVR zijn praktisch alle communistische mantelorganisaties actie gaan voeren ter propagering van een topconferentie. Opmerkelijk is in dit verband een uitspraak van de voorzitter van het Verbond van Sovjet-vakverenigingen, GRISHIN, gedaan tijdens de 19e zitting van het uitvoerend comité van het Wereldvakverbond, die begin april in Warschau werd gehouden. GRISHIN stelde nadrukkelijk, dat het WVV een internationale campagne moest organiseren voor de onmiddellijke stopzetting van de proeven met en de productie van kernwapens. Een militante "vredesactie", waaraan het vakbondswerk dienstbaar zou moeten worden gemaakt, werd als primaire taak voor het WVV aanbevolen.

Het uitvoerend comité besloot dienovereenkomstig van 8 tot 10 mei te Görlitz (aan de Oder-Neisse-grens) een internationale vakbondsconferentie te beleggen, ter bespreking van de mogelijkheden tot een vredesverdrag met Duitsland. Alle Europese vakbonden - ook de niet-communistische - werden daartoe uitgenodigd. De datum 8 - 10 mei werd gekozen als zijnde de 14e verjaardag van de nederlaag van het Nazisme. De conferentie sprak zich uit voor de sluiting van een vredesverdrag met Duitsland, een verbod van kernwapens en het bijeenroepen van een topconferentie in de zomer van 1959. Op de laatste dag werd een delegatie van acht leden gekozen, die in Genève een memorandum moest overhandigen aan de conferentie van ministers van Buitenlandse Zaken.

Te zelfder tijd, op 10 mei, werd door een "Luiks Initiatiefcomité voor de Stopzetting van de Atoomproeven" in Luik een West-europese vredesconferentie belegd. Dat dit comité onder communistische leiding werkte kon niet met zekerheid worden vastgesteld. (Zie rapport nr. 501.024 dd. 11-7-59). Wel is bekend geworden, dat de communistische Nederlandse Vredesraad een aantal uitnodigingen voor deze bijeenkomst ontving, met het verzoek deze door te zenden aan Nederlandse "vredesvrienden". Het bestuur van de NVR zond deze uitnodigingen, behalve aan eigen medewerkers, door aan "Kerk en Vrede", de "Pacifistisch Socialistische Partij", de Rooms-Katholieke "Pleingroep" en aan het "Albert Schweitzercomité" in Groningen (dat zelfstandig propaganda voert tegen het gebruik van kernwapens).

De Nederlandse Vredesraad liet zich in Luik vertegenwoordigen door 48 personen. Voorts woonden mejuffrouw Johanna M.E.S. Le RÜTTE, leidster van het Albert Schweitzercomité, tevens lid van de adviesraad van de PSP, en de leider van de "Pleingroep", Pater JELSMa, de conferentie bij. Ook hier werd een resolutie aangenomen, waarin een beroep werd gedaan op de in Genève vergaderende ministers van Buitenlandse Zaken de weg te effenen voor een topconferentie. De deelnemers aan de Luikse conferentie werden bovendien aangespoord zoveel mogelijk delegaties naar Genève te zenden.

In aansluiting op de internationale activiteiten organiseerde de Nederlandse Vredesbeweging op 29 juni in Amsterdam een "mobilisatie-avond" onder het motto "Genève moet slagen". De CPN en de EVC-1958, alsmede de communistische comités van oud-gevangenen van de concentratiekampen Buchenwald en Auschwitz hebben aan de voorbereiding van deze bijeenkomst haar medewerking verleend.

De Amsterdamse bijeenkomst zond een telegram aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, waarin werd verzocht het "atoomverdrag" met Amerika af te wijzen en van Nederlandse zijde al het mogelijke te doen, wat zou kunnen bijdragen tot het welslagen van de conferentie te Genève.

Aan de deelnemers aan de "mobilisatie-avond" werd voorts voorgesteld delegaties van bedrijfsarbeiders, vrouwen en oud-gevangenen naar Genève te zenden. De benodigde reisgelden zouden door inzamelingen in buurten en op bedrijven bijeengebracht dienen te worden.

Behoort bij schrijven nr: 503.916

G E H E I M

Hoewel deze actie zich in de praktijk hoofdzakelijk op Amsterdam concentreerde, beoogden de initiatiefnemers een landelijke campagne waarvan de eerste resultaten bekend moesten zijn op de 13e juli, de dag waarop de conferentie in Genève zou worden hervat.

Als uitvloeisel van deze actie vertrok op 11 juli een eerste Nederlandse "vredesdelegatie" naar Genève. Zij bestond uit Adrianus Hendriukus Antonius van RIJKOM, geb. 1-1-'01 te Amsterdam, redacteur van "Strijdend Nederland", het orgaan van de EVC-1958; Elisabeth de SMIT-KRUIJT, geb. 8-9-'07 in Zeist, secretaresse van de Nederlandse Vredesraad; en mevrouw EIJL- van der ZEE namens het communistische comité van oud-gevangenen van het voormalige concentratiekamp Ravensbrück.

Het doel van deze delegatie was tweeledig. Enerzijds wilde men trachten een onderhoud te verkrijgen met een aantal aan de conferentie deelnemende regeringsdelegaties, anderzijds moest de weg geëffend worden voor eventuele volgende delegaties. Na aankomst in Genève zocht men allereerst contact met een aldaar verblijf houdende WVV-functionaris. Deze was de delegatieleden behulpzaam bij het verkrijgen van toegang tot de regeringsdelegaties.

De Nederlanders werden ontvangen door de plaatsvervangend minister van Buitenlandse Zaken van de Sovjet-Unie ZORIN, door dr KUNZE van de West-Duitse delegatie, door de Engelsman BRIDGES en door de gedelegeerde van de DDR dr KEGEL. Namens de NVR werden brieven overhandigd, waarin werd aangedrongen om ten minste een sfeer van samenwerking te scheppen, die een topconferentie mogelijk zou maken. Gelijklopende brieven werden afgegeven bij de Franse en Amerikaanse delegaties, waarbij de Nederlanders niet werden ontvangen.

Bij de gesprekken, welke de Nederlandse "vredesdelegatie" werden toegestaan, noemden de vertegenwoordigers van de Sovjet-Unie en de DDR het van groot belang, dat de deelnemers aan de conferentie kennis zouden nemen van de publieke opinie. ZORIN gaf daarbij een uiteenzetting van de door de Sovjet-Unie ter conferentie gevolgde lijn.

Bij de Engelsen werden twee delegatieleden ontvangen. De heer BRIDGES verklaarde, dat de Engelse delegatie naar Genève was gekomen bezield met dezelfde gedachte als die welke door de Nederlanders tot uitdrukking werd gebracht.

G E H E I M

De Nederlanders waren enigszins verwonderd over het feit, dat de West-Duitse vertegenwoordiging hen wilde ontvangen. Dr KUNZE sprak de mening uit, dat nog vele conferenties zouden moeten plaats vinden alvorens overeenstemming zou worden bereikt.

Voordat de regeringsdelegaties werden bezocht, werd door de Nederlandse "vredesdelegatie" aan het "Palais des Nations" bovendien nog een brief afgegeven afkomstig van het Verbondsbestuur van de EVC-1958, bestemd voor het secretariaat van de ministersconferentie. Ook hierin werd er bij de deelnemers der conferentie op aangedrongen alles in het werk te stellen teneinde te geraken tot een topconferentie.

De Nederlandse delegatieleden betoonden zich na hun terugkeer in Nederland zeer tevreden over hun ervaringen in Genève. Zij lieten zich er op voorstaan de eerste "vredesdelegatie" te zijn, die voor de voortgezette ministersconferentie in Genève arriveerde. Zij meenden te mogen aannemen, dat zij hieraan te danken hadden zelfs te zijn ontvangen door ZORIN, die zich tot dusverre weinig toegankelijk had getoond voor een persoonlijk onderhoud met delegaties.

Het is inderdaad opvallend, dat de kleine Nederlandse delegatie door een zo hoge ambtenaar van de Sowjet-Unie is ontvangen, maar waarschijnlijk valt zulks te verklaren uit het verlangen van de Russische leiders naar een topconferentie.

13 augustus 1959.